

Μια Ευρώπη χωρίς Σαμψών

Η ανακούφιση ήταν εμφανής και τη συμμερίζονται σχεδόν παντού. Διεθνής Τύπος και ηλεκτρονικά μέσα κάνουν λόγο για την κρίσιμη και έγκαιρη παρέμβαση του Σούπερ Μάριο ώστε να ανακτήσει η ευρωζώνη την αξιοπιστία της και να φανερίσει ξεκάθαρα πως το κοινό νόμισμα, το ευρώ, έχει μέλλον. Ποιοι ήταν οι παραλήπτες του μηνύματος; Οι αγορές και οι κυβερνήσεις.

Οι πρώτες εκδηλώσαν την ανησυχία τους με κινήσεις φυγής κεφαλαίων από την Ευρώπη. Με το Πρόγραμμα των Αμεσών Νομισματικών Συναλλαγών (ΟΜΤ) εγκαινιάζεται παρέμβαση της ΕΚΤ στην αγορά ομολόγων μιας χώρας, αποτρέποντας την ανεξέλεγκτη αύξηση των επιτοκίων.

ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗ

Οι κυβερνήσεις, πάλι, έχουν κι αυτές νέο μήνυμα στα «εισερχόμενά» τους: προκειμένου να επωφεληθούν από τη στήριξη της ΕΚΤ προς τα ομόλογά τους, θα πρέπει να μπουν σε κάποιο συμφωνημένο πρόγραμμα δημοσιονομικής πειθαρχίας με αυστηρούς όρους (κάτι σαν Μνημόνιο, με τους αντίστοιχους εποπτικούς μηχανισμούς). Αν δεχτούν τους όρους, θα απολαύσουν την προστασία. Αυτό αφορά χώρες με προβλήματα αλλά χωρίς πρόγραμμα (π.χ. Ισπανία, Κύπρος, ίσως και Ιταλία) ή χώρες που ενπλικώθηκαν και βγήκαν στις αγορές (Ιρλανδία).

Αν και δεν μας αφορά άμεσα, είναι καλό νέο για την Ελλάδα που προσβλέπει στη διατήρηση της θέσης της μέσα στην ενωμένη Ευρώπη. Είναι κακό νέο για μια Ελλάδα-Σαμψών που σέρνει τα πόδια της εκτοξεύοντας απειλές συνολικής κατεδάφισης της ευρωζώνης...

Στην πραγματικότητα, φαίνεται πως ο Ντράγκι κατάλαβε ότι υπάρχει ένα δομικό πρόβλημα στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Με την τελευταία του πρωτοβουλία αφαιρεί την επιλογή της συνολικής κατεδάφισης από τις ενέργειες ή τις παραλείψεις μιας χώρας - ενδυναμώνει, δηλαδή, τα στατικά του κτιρίου.

Τι μένει πια για τον Σαμψών; Αν καταλάβει τι γίνεται γύρω του, θα προσπαθήσει να στεγαστεί και ο ίδιος στο βελτιωμένο οικοδόμημα. Αντί να απειλεί να το γκρεμίσει, μπορεί να διοχετεύσει την ευρηματικότητά του για να κάνει τη ζωή του (και των άλλων) πολύ καλύτερη.

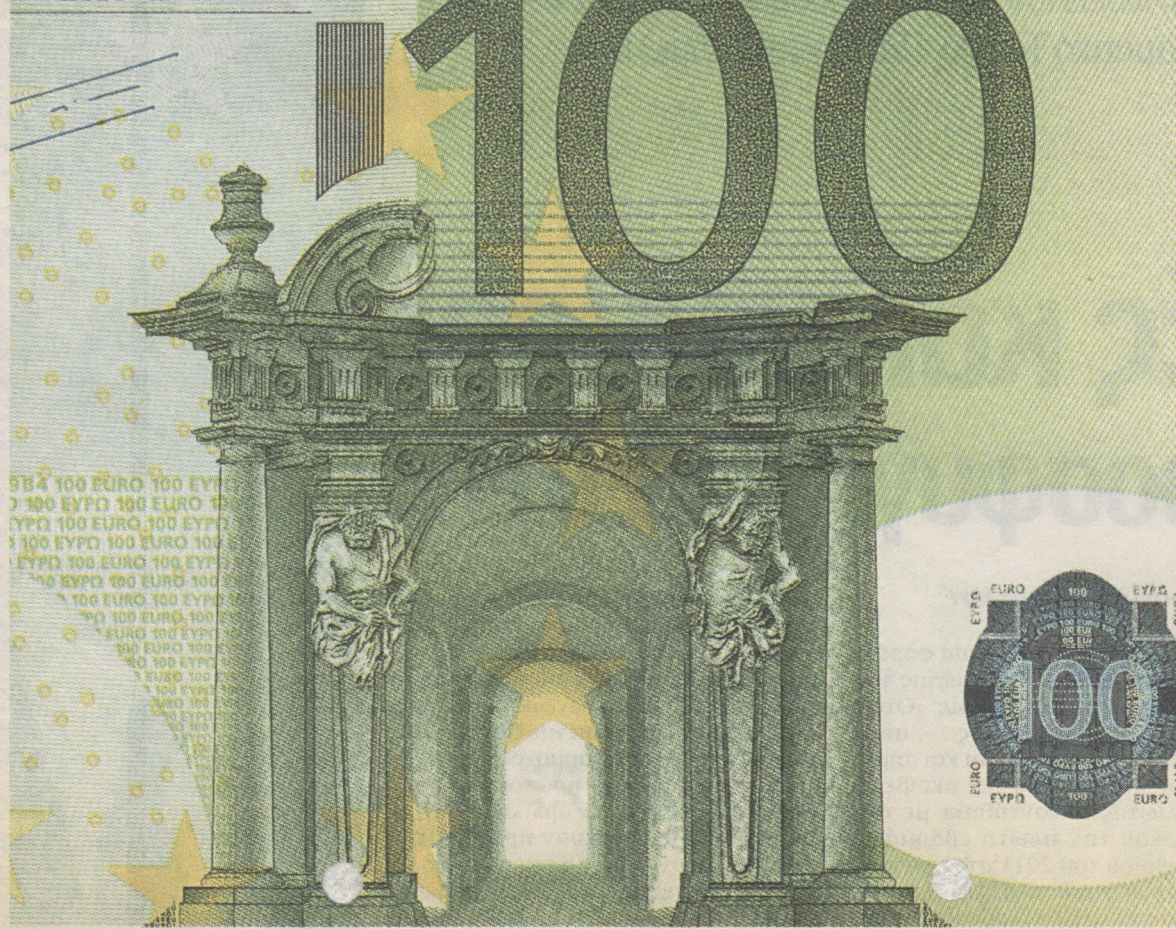
Αν, πάλι, παραμείνει αδιόρθωτος, θα καταφέρει να ρίξει τη δική του κολόνα (αυτοκτονώντας) χωρίς να απειλήσει την ευημερία των υπολοίπων.

Δεν θέλει πολλή σκέψη για να διαλέξει κανείς σε τέτοιο δίλημμα. Θέλει;

Η Αντιγόνη Λυμπεράκη είναι καθηγήτρια Οικονομικών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, αντιπρόεδρος της Δράσης

Αναλύσεις

B EKT EKP 2002

Ηττήθηκαν οι δογματισμοί

Οι ανακοινώσεις Ντράγκι έδειξαν για άλλη μια φορά ότι το θεσμικό σύστημα και η πολιτική στην ΕΕ εξελίσσονται κάθε φορά που αντιμετωπίζουν κρίσεις. Οι ανακοινώσεις του επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) συμπληρώνουν σειρά άλλων πρόσφατων πρωτοβουλιών όπως π.χ. της αναπτυξιακής δέσμης του Ιουλίου 2012 και των

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ ΚΑΖΑΚΟΥ

μέτρων που συνοψίζουμε κάτω από τον όρο «τραπεζική ένωση - κοινή εγγύηση» καταθέσεων ώστε να ανακοπεί η φυγή τους από τις τράπεζες του Νότου, συγκεντρωτική εποπτεία των τραπεζών κ.ά. Υπηρετούν αλληλένδετους στόχους.

Συνοπτικά, και παραβλέποντας τις τεχνικές λεπτομέρειες, κεντρικό στοιχείο των ανακοινώσεων Μ. Ντράγκι είναι ότι η ΕΚΤ θα αγοράζει ομόλογα μέχρι τριετούς διάρκειας (δηλαδή βραχυπρόθεσμους τίτλους) από τη λεγόμενη δευτερογενή αγορά. Αλλά η παρέμβαση θα συνοδεύεται από αυστηρούς όρους οικονομικής πολιτικής και θα διακόπτεται αν δεν εφαρμόζονται τα σχετικά προγράμματα μακροοικονομικής προσαρμογής. Ουσιαστικά, καθιερώνεται μια συντονισμένη παρέμβαση της ΕΚΤ και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ), με άλλα λόγια γίνεται σύζευξη της νομισματικής

πολιτικής με τη δημοσιονομική πειθαρχία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ενδιαφέρον έχει η αιτιολόγηση των αποφάσεων της ΕΚΤ: θεωρήθηκαν αναγκαίες για να σταματήσει ο φαύλος κύκλος που προκαλούσαν οι ίδιες οι χρηματοπιστωτικές αγορές. Αυτές, αδικαιολόγητα κατά τον Ντράγκι, αμφισβητούσαν τη βιωσιμότητα του ευρώ, με βάση την αμφισβήτηση απαιτούσαν υψηλά επιτόκια που με τη σειρά τους υπονόμωσαν το ευρώ! Ουσιαστικά οι δηλώσεις αυτές αποτελούσαν

Αν οι αποφάσεις της ΕΚΤ καταφέρουν να βελτιώσουν το γενικό οικονομικό κλίμα στην Ευρώπη, τότε και η Ελλάδα θα έχει ένα έμμεσο όφελος

ευθεία κριτική στον ανορθολογισμό των εν λόγω αγορών. Σημειώστε ότι η ΕΚΤ δεν θα εξαρτά τις αποφάσεις της από τις αξιολογήσεις των διαφόρων οίκων αξιολόγησης χωρών.

Η νέα πολιτική θα ελέγχεται αυστηρά. Υπενθυμίζω ότι όλα θα περνούν από τον ΕΜΣ που είναι ένας διακυβερνητικός θεσμός. Η ΕΚΤ θα παρεμβαίνει αφού μια χώρα ζητήσει τη συνδρομή του ΕΜΣ και συμφωνήσει μαζί του ένα πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής. Αυτή είναι και η ουσιαστική διαφορά σε σχέση με προηγούμενες παρεμβάσεις της. Στο ΔΣ του ΕΜΣ αντιπροσωπεύονται οι υπουργοί οικονομικών των κρατών-μελών και βασικές αποφάσεις λαμβάνονται με ομοφωνία. Επομένως κάθε

κράτος-μέλος μπορεί εκεί να τραβήξει φρένο τουλάχιστον ως προς μέγεθος των πόρων που θα μπορεί ο ΕΜΣ να συγκεντρώσει. Όμως, την απόφαση για διακοπή της στήριξης αν δεν εφαρμόζεται το πρόγραμμα προσαρμογής θα λαμβάνει η ΕΚΤ και όχι οι πολιτικοί!

Οι αποφάσεις συνηθιστούν έναν θρίαμβο της πρακτικής πολιτικής έναντι δογματικών εμμονών. Αυτές μπορεί να έχουν κάποια οικονομική λογική, πολιτική αιτιολόγηση (αν ανοίξει πώς κλείνει το κουτί Πανδώρας που λέγεται «νομισματική» χρηματοδότηση της δημόσιας οικονομίας;) και ένα προτεσταντικό ηθικό υπόβαθρο, αλλά παραβλέπουν τα πραγματικά προβλήματα και δεν προσφέρουν λύσεις. Από την άλλη μεριά και η πρακτική πολιτική έχει τα δικά της ελαττώματα που δεν πρέπει να υποτιμούμε.

Αν πάντως οι αποφάσεις αυτές καταφέρουν να βελτιώσουν το γενικό οικονομικό κλίμα στην Ευρώπη, τότε και η Ελλάδα θα έχει ένα έμμεσο όφελος. Προς το παρόν δεν την αφορούν άμεσα γιατί η χώρα ανεβαίνει τον δικό της Γολγοθά με το Μνημόνιο II και τη δανειακή σύμβαση του Φεβρουαρίου 2012. Αν όμως τελικά πετύχει τους στόχους, τότε θα επιστρέψει στις αγορές και θα μπορεί να επωφεληθεί από τις νέες διαδικασίες στήριξης. Αν.

Ο Πάνος Καζάκος είναι ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Αλλάζει το κλίμα

Η απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να προχωρήσει σε απεριόριστη αγορά κρατικών ομολόγων από τη δευτερογενή αγορά για τη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων με μειωμένα επιτόκια, κρινόμενη με ρεαλισμό, μπορεί να αποτελέσει μικρό βήμα για την οικονομία αλλά πολιτικό άλμα για το σύνολο της ευρωζώνης. Όπως όλα στην Ευρώπη, είναι αποτέλεσμα διαπραγματεύσεως και συμβιβασμού. Για να κα-

ΤΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΤΟΥ

θησυχαστούν οι γερμανικές αντιπληθωριστικές εμμονές, η συνολική ροή και ποσότητα χρήματος στην ευρωζώνη δεν πρόκειται να αυξηθεί, συνεπώς δεν θα υπάρξουν άμεσες επιπτώσεις στην καθημερινή πραγματική οικονομία, ενώ τα αναγκαία προγράμματα δημοσιονομικής σύγκλισης θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται.

Η χώρα μας, καθώς και η Πορτογαλία δεν θα επωφεληθούν άμεσα, αφού το μέτρο θα ισχύει για τις χώρες που βρίσκονται εντός ή επανεξέρχονται στις αγορές. Ωστόσο είναι σημαντικότατο συνολικό δημόσιο και σε ευρωπαϊκή κλίμακα μέτρο εξισορρόπησης και σταθεροποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών και αντίρροπο της ισχύος των οίκων αξιολόγησης.

Επιπλέον, ανοίγει τον δρόμο και για άλλα μέτρα, αφού καταδεικνύει ότι η αντιμετώπιση της κρίσης στην ευρωζώνη απαιτεί συνολικό σχέδιο και όχι αποσπασματικό ανά κράτος πυροσβεστικού τύπου διαχείριση. Ανοίγει δηλαδή ο δρόμος για την ανάκτηση της ισχύος της πολιτικής και της επιβολής ρυθμίσεων επί της οικονομίας στη χρηματοπιστωτική της εκδοχή, που αποτελεί και παγκόσμιο πρόβλημα. Απομένουν προφανώς πολλά να γίνουν, αξίζει όμως να σημειωθεί ότι η σχετική απόφαση λαμβάνεται εντός μιας Ευρώπης όπου πλειοψηφούν και κυριαρχούν συντηρητικές κυβερνήσεις. Πρόκειται συνεπώς για σημαντικό ρήγμα στον συντηρητικό δογματισμό.

Όσο για το εγχώριο πολιτικό σκηνικό, αναμφίβολα δικαιώνει και ενισχύει όσους υποστήριζαν σταθερά και συνεχίζουν να υποστηρίζουν την επιμονή στις μεταρρυθμίσεις, την ανάκτηση της χαμένης αξιοπιστίας, την αγκύρωση στο ευρώ και την αναμονή των εξελίξεων και των αλλαγών. Το κλίμα αλλάζει, οι ευρωπαϊκοί ρυθμοί επιταχύνονται.

Ο Γεράσιμος Γεωργιάτος είναι μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΔΗΜΑΡ, υπεύθυνος για την Ευρωπαϊκή και Εξωτερική Πολιτική

Ερωτηματικά για το αν η Ελλάδα έπρεπε να προχωρήσει σε αναδιάρθρωση του χρέους της προτού προσφύγει σε βοήθεια, δημιούργησαν οι δηλώσεις του πρώην εκπροσώπου της χώρας στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Παναγιώτη Ρουμελιώτη

Κραυγές και ψίθυροι για την προσφυγή στο ΔΝΤ

Μπήκε θέμα αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους τον Μάρτιο - Απρίλιο του 2010; Τι πίστευε ο Ντομνίκ Στρος-Καν για το πρόγραμμα που εκλήθη να εφαρμόσει η Ελλάδα; Η αντιπαράθεση Παπανδρέου - Ρουμελιώτη - με αφορμή το δημοσίευμα των «Νιου Γιορκ Τάιμς» - εγείρει ερωτήματα για το παρασκήνιο της περιόδου εκείνης που φαίνεται ότι θα δικάζει πρωταγωνιστές και δευτεραγωνιστές, αλλά θα απασχολεί και την κοινή γνώμη για πολλά χρόνια. Οι μνήμες των χειριστών είναι ακόμη νωπές και μια πρώτη δημοσιογραφική διερεύνηση αποκαλύπτει ότι υπήρξαν όντως άτυπες συζητήσεις μεταξύ Αθήνας, Ευρωπαίων και ΔΝΤ για την ανάγκη να αντιμετωπιστεί το χρέος πριν πάμε στο Μνημόνιο. Απλώς ήταν - και σε έναν βαθμό είναι - από τα πράγματα που δεν λέγονται δημόσια. Χρονικό μιας πρόωπη χαμένης διαπραγματευτικής μάχης.

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Πότε είδε για τελευταία φορά ο Παναγιώτης Ρουμελιώτης τον Γιώργο Παπανδρέου; «Όταν ήταν ακόμη πρωθυπουργός...», απαντά πρόσωπο που βρίσκεται και σήμερα πολύ κοντά του. Για την ακρίβεια, ο Ρουμελιώτης συναντήθηκε με τον Παπανδρέου την πρώτη εβδομάδα του Νοεμβρίου του 2011 στην αίθουσα του δεύτερου στη Βουλή. Διότι, ήδη, την εβδομάδα εντατικών διαβουλεύσεων με στόχο τη συγκρότηση κυβέρνησης με στήριξη ΠΑΣΟΚ - ΝΔ.

Ο Παπανδρέου πρότεινε στον Ρουμελιώτη να αναλάβει την πρωθυπουργία, κάτι που εκείνος δεν ήθελε.

Βαθιά η ρήξη με τον Γιώργο Παπανδρέου, ο οποίος τον είχε προτείνει για πρωθυπουργό τον Νοέμβριο του '11

Το σενάριο «περπάτησε» για μερικές ώρες. Τελικά όμως υπήρξε αντίρρηση από την πλευρά Σαμαρά γιατί ο Ρουμελιώτης είχε διατελέσει εκπρόσωπος της Ελλάδας στο ΔΝΤ και μάλιστα στην κρίσιμη φάση του Μνημονίου.

Πέρα από την πολιτική - με θιασεία στα οικονομικά υπουργεία - και πανεπιστημιακή του καριέρα των τελευταίων τριάντα χρόνων, ο Παναγιώτης Ρουμελιώτης είναι γνωστός στην πολιτική αγορά για τους στενούς δεσμούς του με τους Παπανδρέου - και μάλιστα από εποχής Ανδρέα. Προκάλεσε λοιπόν μεγάλη έκπληξη η οξύτητα της σύγκρουσης με τον πρώην πρωθυπουργό στα τέλη Ιουλίου, με αφορμή κάποιες δηλώσεις που έκανε ο Ρουμελιώτης - στέλεχος πλέον τράπεζας στον ιδιωτικό τομέα - στους «Νιου Γιορκ Τάιμς».

Σε πρώτη, αλλά και σε ύστερη ανάγνωση, τα όσα είπε στην έγκυρη εφημερίδα δεν φαίνονται εμπρηστικά. «Ξέραμε από την αρχή στο ΔΝΤ ότι ήταν αδύνατο να υλοποιηθεί το πρόγραμμα γιατί δεν είχαμε άλλο, κανένα άλλο, επιτυχημένο παράδειγμα. Επειδή η Ελλάδα ήταν στην ευρωζώνη δεν μπορούσε να υποτιμηθεί το νόμισμά της για να τονώσει την ανταγωνιστικότητά της, όπως ενθαρρύνονται σχεδόν πάντα να κάνουν οι χώρες που πάνε στο ΔΝΤ». Ο Ρουμελιώτης, όπως έχει κάνει και

σε άλλες περιπτώσεις, άσκησε επίσης κριτική στην τρικόκα λέγοντας ότι το πρόβλημα στην Ελλάδα δεν έχει να κάνει με την καθυστέρηση σε διαρθρωτικές αλλαγές, όπως λένε οι τρικόκαοι, αλλά στην κατάρρευση της ζήτησης ως συνέπεια του προγράμματος.

Τίποτε το φοβερά πρωτότυπο - με εξαίρεση, βέβαια, την αρχική παρατήρηση για το τι πίστευαν πραγματικά στο ΔΝΤ, στην Ουάσιγκτον, για τη δυνατότητα αντιμετώπισης της ελληνικής υπόθεσης την άνοιξη του 2010. Η συνέχεια είναι γνωστή. Από πλευράς Παπανδρέου, υπήρξε οξύτατη αντίδραση για «ποταμό μνήμης» Ρουμελιώτη που ανταπάντησε, συγκεκριμενοποιώντας τα αρχικά πιο γενικόλογα λεγόμενά του. Η υπόθεση οδηγήθηκε ενώπιον του οικονομικού εισαγγελέα Γρηγόρη Πεπόνη που, έπειτα από έναν πρώτο γύρο ακροάσεων των ενεχομένων, έστειλε τη δικογραφία στη Βουλή. Ήδη γίνεται λόγος από την αντιπολίτευση για συγκρότηση ειδικής επιτροπής για να διαπιστώσει, μεταξύ των άλλων, αν το ΔΝΤ και, πιο συγκεκριμένα, ο Ντομνίκ Στρος-Καν συνέστησε όντως στην κυβέρνηση Παπανδρέου να ζητήσει αναδιάρθρωση χρέους πριν από τον Μάιο του 2010 και για να διερευνήσει πώς φθάσαμε στο Μνημόνιο.

Δεν είναι λίγες οι φιλίες - και οι στενοί δεσμοί - που βρικόλακιάζουν στην πολιτική. Αλλά αυτό που έχει συμβεί με τον Παπανδρέου και τον Ρουμελιώτη είναι πρωτοφανές. Η πλευρά Παπανδρέου εμφανίζει ψύχραιμο τον πρώην πρωθυπουργό και αποδίδει θεωρίες συνωμοσίας στον Ρουμελιώτη. Αν και η αντίδραση μόνο ψύχραιμη δεν ήταν. Ο Ρουμελιώτης παραμένει σιωπηλός, πέραν των όσων είπε στον εισαγγελέα, αλλά φαίνεται συγχρόνως και πεισιμώμενος. Όπως συμβαίνει συνήθως με τις έριδες εντός του κύκλου των Παπανδρέου, υπάρχει και το ζήτημα αν συμβούλεψαν σωστά τον πρώην πρωθυπουργό στον χειρισμό του θέματος, αφού η οξεία αντίδραση στο ρεπορτάζ των «Νιου Γιορκ Τάιμς» προκάλεσε ανάφλεξη αντί να κλείσει το ζήτημα.

Ντομνίκ Στρος-Καν - Γιώργος Παπανδρέου. Ο πρώην επικεφαλής του ΔΝΤ τον Μάρτιο του 2010 μιλούσε με την Αθήνα για την ελληνική κρίση

Ο Παναγιώτης Ρουμελιώτης με τον Ανδρέα Παπανδρέου σε χαλαρή κουβέντα. Ο πρώτος υπήρξε μέλος των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1981-1989, με τελευταίο αξίωμα αυτό του υπουργού Εθνικής Οικονομίας. Οι στενοί δεσμοί του με την οικογένεια διερράγησαν πρόσφατα ύστερα από δηλώσεις του για τον τρόπο διαχείρισης ελλειμμάτων και χρέους

Ο άνθρωπος που ήταν συμφοιτητής του Στρος-Καν

ΤΙ ΑΚΡΙΒΩΣ συνέβη το διάστημα από τον Μάρτιο ως τον Απρίλιο του 2010; Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Η κυβέρνηση Παπανδρέου ψάχνει επί μίνες τον κατάλληλο άνθρωπο για να πάει στο ΔΝΤ. Τον βρίσκει στο πρόσωπο του Παναγιώτη Ρουμελιώτη που θεωρείται εμπιστοσύνης. Και έχει ένα πρόσθετο ατού. Ξέρει πολύ καλά τον Στρος-Καν από δεκαετίες - και πιο συγκεκριμένα από τα πανεπιστημιακά του χρόνια στη Γαλλία. Ο Ρουμελιώτης φεύγει λοιπόν από τη Βαρκελώνη, όπου ήταν αναπληρωτής γενικός γραμματέας της Ενωσης για τη Μεσόγειο, και πάει αρχές Μαρτίου στην Ουάσιγκτον.

Ουδείς αμφισβητεί ότι η πόρτα του Στρος-Καν ήταν ανοιχτή γι' αυτόν. Θα μείνει στο ΔΝΤ ως το φθινόπωρο του '11 - αν και ήδη ζητάει να φύγει από το καλοκαίρι του '10 για οικογενειακούς λόγους. Αλλά η Αθήνα δεν μπορεί να βρει αντικαταστάτη, οπότε ο Ρουμελιώτης μένει στη θέση και πηγαίνο-έρχεται, μετέχοντας συχνά σε συναντήσεις - κυβερνητικός τον θυμάται να ανοίγει την πόρτα και να κάθεται σε σύσκεψη για να δώσει κλίμα και πληροφορίες από την Ουάσιγκτον τόσο στο υπουργείο Οικονομικών - όπου ο βενιζελος έχει διαδεχθεί τον Παπακωνσταντίνου - όσο και στο Μέγαρο Μαξίμου.

ΑΓΟΝΙΑ. Τον Μάρτιο του 2010 η Ελλάδα αντιμετωπίζει οξεία τη κρίση δανεισμού. Η Αθήνα φοβάται ότι μπορεί να χρειαστεί βοήθεια. Εκεί τα μάτια της στραμμένα στην Ευρώπη - ιδίως στη Γερμανία - και αγωνιά για το αν θα έχει προλάβει να συγκροτηθεί μηχανισμός στήριξης με τα αναγκαία χρήματα. Ωστόσο, το ΔΝΤ του Στρος-Καν παρακολουθεί προσεκτικά την Ελλάδα από τους πρώτους μήνες του 2009. Και έχει στρέψει την προσοχή του στο χρέος. Ήδη από την άνοιξη εκείνης της χρονιάς τουλάχιστον ένας Έλληνας πολιτικός, συνομιλητής του Στρος-Καν, έχει πρόσβαση σε έκθεση του Ταμείου, που εμφανίζει το χρέος να οδεύει προς το 125% του ΑΕΠ και να εμφανίζει ανεξέλεγκτη δυναμική. Υπενθυμίζεται και η δημόσια παρέμβαση του - επίσης καλά δικτυωμένου στο εξωτερικό - Κώστα Σημίτη, ήδη από το τέλος του 2008, για τον κίνδυνο να καταλήξει η Ελλάδα στο ΔΝΤ.

Η «πόρτα» από Παρίσι και Βερολίνο για το κούρεμα

ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ δύο κορυφαίοι υπουργοί της κυβέρνησης Παπανδρέου με απευθείας γραμμή στον τότε πρωθυπουργό επιβεβαιώνουν ότι από πλευράς Στρος-Καν δόθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2010 σήμα στην Αθήνα ότι υπάρχει θέμα με το χρέος. Και ότι η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να βάλει ζήτημα αναδιάρθρωσης στους ευρωπαϊούς εταίρους της προτού μπει σε πρόγραμμα βοήθειας. Στη φάση εκείνη δεν συζητείται κούρεμα. Συζητείται μόνο επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής του χρέους με ανάλογη διαμόρφωση του ύψους των επιτοκίων. Οι ίδιες πηγές λένε ότι η Αθήνα, στο υψηλότερο επίπεδο, συζήτησε στις κατ' ιδίαν συναντήσεις πράγματι αυτό το ενδεχόμενο, «αλλά βρήκαμε τοίχο». Γιατί; Διότι Παρίσι και Βερολίνο δεν ήθελαν ούτε να ακούσουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ. Οι γαλλογερμανικές τράπεζες είχαν τότε καμιά σαρανταριά δισ. ευρώ ελληνικά ομόλογα στα καρτοφυλάκιά τους. Ειδικά οι γερμανικές τα είχαν ξεφορτωθεί, έστω και με σημαντικές απομειώσεις αξίας, ως το τέλος του 2011. Οι Γάλλοι, προς τιμήν τους, τα κράτησαν ως το PSI που διαπραγματεύθηκε ο Λουκάς Παπαδήμος. Σύμφωνα με την εκδοχή αυτή, η υπόθεση του χρέους είναι μια χαμένη διαπραγματευτική μάχη της περιόδου Μαρτίου - Απριλίου του 2010 που κρατήθηκε κρυφά. Το αν η Αθήνα το πολέμησε ή όχι όσο μπορούσε - ή αν είχε τη δυνατότητα να το πολεμήσει - εξαρτάται από το πώς βλέπει κανείς σήμερα τα πράγματα. Εκ των υστέρων αποδείχθηκε ότι ο Στρος-Καν είχε δίκιο. Εξάλλου, ο προβληματισμός για το θέμα του ελληνικού χρέους ήταν, όπως αποδείχθηκε αργότερα, διάχυτος και στα γραφεία του ΔΝΤ της Ουάσιγκτον, ιδίως στις υπηρεσίες που είχαν χειριστεί τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και ήξεραν εκ πείρας ότι το πρόγραμμα δεν θα βγει χωρίς να «πειραχτεί» το χρέος. Δηλαδή ήταν κοινό μυστικό μεταξύ των παροικούντων το Ταμείο.

«Άτυπη» κουβέντα για το χρέος στους διαδρόμους ΕΕ και ΔΝΤ

ΗΔΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ του 2010, δηλαδή πριν από το Μνημόνιο, σύμφωνα με απόλυτα ακριβείς πληροφορίες, κορυφαίοι κυβερνητικοί παράγοντες των Αθηνών έχουν θίξει το θέμα του χρέους. Η κουβέντα έχει γίνει άτυπη, τόσο στους διαδρόμους του Ευρογκρουπ όσο και με εμπειρογνώμονες του ΔΝΤ που έχει αρχίσει να βλέπει η Αθήνα. Είναι άτυπη γιατί, όπως εξηγεί πρώην υπουργός, τη λέξη από «τ» - ο αγγλικός όρος για την αναδιάρθρωση είναι «restructuring» - την έτρεμαν την περίοδο εκείνη στις Βρυξέλλες. Ενώ είναι ανάθεμα για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Ο Ζαν-Κλοντ Τρισέ, υπέρμαχος της άποψης ότι η υπογραφή μιας χώρας στα ομόλογά της δεν πρέπει ποτέ να τίθεται εν αμφιβολώ, δεν θέλει ούτε να ακούσει. Ακόμη και τον Μάιο του 2011, στην περίφημη μυστική σύσκεψη του Λουξεμβούργου υπό τον Ζαν-Κλοντ Γιούγκερ, ο Τρισέ θα σπκωθεί στεγνά και ξερά και θα φύγει όταν αντιλαμβάνεται ότι στο τραπέζι είναι και το θέμα της αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΘΕΜΑ. Τον Μάρτιο του 2010 η Ελλάδα είναι, κυρίως, ευρωπαϊκό θέμα. Αλλά ο Στρος-Καν μιλάει με την Αθήνα. Το Μέγαρο Μαξίμου έχει επίσης τη συμβουλευτική υποστήριξη της γαλλικής τράπεζας Λαζάρ για τα θέματα του δανεισμού και του χρέους. Ο Ματιέ Πιγκάς - που πηγαίνει συχνά στην Αθήνα μαζί με τον οικονομολόγο Ντανιέλ Κοσέν - είναι άνθρωπος που έχει ανοιχτή γραμμή με τον Στρος-Καν. Ήταν άλλωστε διευθυντής του γραφείου του στο Μπερσι, όταν ήταν υπουργός Οικονομικών στην κυβέρνηση Ζοσπέν, και ο δεσμός τους παραμένει στενός. Και η Λαζάρ κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για το χρέος. Το ΔΝΤ δεν μπορεί να χορηγήσει δάνειο σε μια χώρα όπου το χρέος δεν είναι βιώσιμο. Αλλιώς δεν θα πάρει τα λεφτά του. Οπότε η πρόταση για πακέτο βοήθειας δεν θα περάσει από το ΔΣ του Οργανισμού της Ουάσιγκτον. Είμαστε όμως ακόμη μακριά από το Καστελλόριζο - τέλος Απριλίου -, όταν ο Παπανδρέου ζητάει βοήθεια, και την εβδομάδα διαπραγματεύσεων για το Μνημόνιο όπου έχει εμπλοκή και το ΔΝΤ, που δίνει όμως μέρος του δανείου.

Το σκάνδαλο της καμαριέρας κόστισε και στην Ελλάδα

«Ο ΝΤΟΜΙΝΙΚ πίστευε στο Μνημόνιο» λέει Έλληνας συνομιλητής του Στρος-Καν - που έβλεπε κριτικά την κυβερνητική Παπανδρέου. Αυτό προκύπτει από τα μεταξύ τους τηλεφωνήματα το 2010 και 2011. Αλλά και από την υποκευχη Στρος-Καν στην Αθήνα - η διάδοχός του Κριστίν Λαγκάρντ δεν ήρθε ποτέ - τον Δεκέμβριο του 2010. Από την άλλη όμως υπάρχει και το υστερογράφημα του «Σοφιτέλ». Ο Στρος-Καν δεν έφυγε ποτέ από τη Νέα Υόρκη την άνοιξη του 2011, τον κατέβασε ο Αστυνομία από το αεροπλάνο λόγω της γνωστής υπόθεσης με την καμαριέρα. Πάγαινε όμως στην Ευρώπη έχοντας στο δρομολόγιο και το Βερολίνο, με στόχο να επιτύχει μια τελικά διευθέτηση της υπόθεσης της Ελλάδας - και αυτή αφορούσε και το χρέος.

ΑΝΕΠΙΣΗΜΩΣ. Συμπέρασμα: θέμα ελληνικού χρέους μπήκε όντως στο τρίγωνο Ελλάδας-ΔΝΤ-Ευρώπης τον Μάρτιο-Απρίλιο του 2010. Ποτέ όμως επίσημα. Μόνο άτυπα. Η Αθήνα - και ειδικά ο Παπανδρέου - γνώριζε για τη δυναμική του χρέους. Πρόσωπο που ήταν τότε υπουργός λέει πως «ως πρωθυπουργός, ο Παπανδρέου είχε επεξεργαστεί με ελεύθερο πνεύμα όλα τα σενάρια, ακόμη και αυτό μιας ελληνικής στάσης πληρωμών», αλλά στο θέμα της αναδιάρθρωσης το ευρωπαϊκό περιβάλλον ήταν εντελώς ανώριμο, αν όχι εκθροικό, σε αυτό το θέμα. Κατά τα λοιπά, το επιμύθιο της αντιπαράθεσης Παπανδρέου-Ρουμελιώτη είναι η επιβεβαίωση της διαπίστωσης ότι αν η επιτυχία έχει πολλούς πατέρες, τότε η αποτυχία είναι ορανή που ο ένας το αφήνει στην πόρτα του άλλου. Είναι η μικρή κληρονομιά της διατίτας 2009-2011 για τους περισσότερους από όσους είχαν τότε συμμετοχή στην κυβέρνηση.